

Sprawozdanie
z działalności Rady ds. Systemu Płatniczego w 2001 roku

1. Wprowadzenie

Rok 2001 był trzecim pełnym rokiem działalności Rady ds. Systemu Płatniczego, organu opiniodawczo-doradczego przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego.

Sprawozdanie z działalności Rady w 2000 r. zostało przyjęte przez Radę na posiedzeniu w dniu 28 marca 2001 r., a następnie przedłożone Zarządowi Narodowego Banku Polskiego, który zaakceptował je na posiedzeniu w dniu 18 kwietnia 2001 r., uznając równocześnie działalność Rady za prawidłową.

2. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego w 2001 r.

2.1. Aspekty organizacyjne

Skład osobowy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2001 r. przedstawiono w załączniku nr 1.

Uchwała Nr 44/2001 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 13 lipca 2001 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego stworzyła członkom Rady możliwość pisemnego upoważnienia osoby, która w razie nieobecności członka Rady zastępuje go w pracach Rady, dysponując wszystkimi jego prawami. Trzech członków Rady skorzystało z tej możliwości. Nazwiska upoważnionych osób podano również w załączniku nr 1.

Poza członkami Rady i osobami upoważnionymi w posiedzeniach uczestniczyli eksperci z instytucji reprezentowanych w Radzie, a także zaproszeni przedstawiciele innych instytucji, jeśli ich obecność była uzasadniona tematyką posiedzenia.

Działalność Rady w roku sprawozdawczym prowadzono w oparciu o *Roczny plan pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2001 roku*, zwany dalej *Planem* (załącznik nr 2), opracowany na podstawie propozycji członków Rady i przyjęty na posiedzeniu Rady w dniu 28 marca 2001 r.

W *Planie* przewidziano cztery posiedzenia, które odbyły się w dniach: 28 marca, 13 czerwca, 3 października oraz 21 grudnia. Miejszem trzech z nich była siedziba Centrali NBP, jedno zorganizowało Bankowe Przedsiębiorstwo Telekomunikacyjne TELBANK SA w swojej siedzibie w Warszawie.

Trzem posiedzeniom przewodniczył p. Jerzy Stopyra, Przewodniczący Rady, Pierwszy Zastępca Prezesa NBP, jednemu – w pierwszej jego części p. Jerzy Stopyra, zaś w części drugiej - p. Andrzej Topiński, Wiceprzewodniczący Rady, Prezes Zarządu Związku Banków Polskich. Po każdym posiedzeniu Rady wydawano komunikat prasowy.

W drugim półroczu 2002 r. wprowadzono elektroniczny tryb dystrybucji materiałów przeznaczonych do dyskusji na posiedzeniach Rady jako alternatywny sposób przekazywania tych materiałów członkom Rady. Dziewięciu członków Rady zdecydowało się na korzystanie z tej formy otrzymywania materiałów, podając w przygotowanej do tego celu ankiecie odpowiednie adresy poczty elektronicznej.

Do merytorycznego zakresu działalności Rady, określonego w *Planie*, wprowadzono w roku sprawozdawczym następujące zmiany:

- na prośbę Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, skierowaną do Przewodniczącego Rady, do porządku posiedzenia czerwcowego, a w konsekwencji także wrześniowego, włączono tematykę związaną z dystrybucją świadczeń emerytalno-rentowych na rachunki bankowe,
- porządek posiedzenia wrześniowego rozszerzono o dyskusję nad opracowanym przez Departament Systemu Płatniczego NBP harmonogramem przewidywanego dochodzenia do spełniania zasady nr 9, zawartej w raporcie Komitetu Gubernatorów Banków Centralnych Krajów Członkowskich Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej pt. "Minimum cech wspólnych dla krajowych systemów płatniczych",
- do porządku posiedzenia grudniowego włączono analizę dokonanych zmian mających na celu eliminację papieru z rozliczeń międzybankowych,
- na wniosek Departamentu Systemu Płatniczego NBP, ze względu na uzyskaną z Europejskiego Banku Centralnego informację o planach opublikowania przez EBC na początku 2002 roku standardów dotyczących nadzoru na systemami płatności, z posiedzenia wrześniowego wycofano następujące tematy, odnoszące się do problematyki unijnej:

- Rola nadzorcza banku centralnego w dziedzinie systemu płatniczego - rozwiązania na świecie i w Polsce, oraz
- Ocena polskiego systemu płatniczego z punktu widzenia zasad zawartych w raporcie pt. "Core principles for systemically important payment systems",

zaś z posiedzenia grudniowego temat:

- Rozwój systemu SORBNET w latach 2000-2001 oraz prognozy jego rozwoju w przyszłości

ze względu na brak decyzji w sprawie docelowego kształtu systemu TARGET i związaną z tym niemożność określenia kierunków dalszego rozwoju systemu SORBNET.

Departament Systemu Płatniczego NBP zaproponował włączenie problematyki objętej trzema wyżej wymienionymi tematami do *Rocznego planu pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2002 roku*.

Dodatkowo, na posiedzeniu w październiku 2001 r. NBP przedstawił Radzie do zaopiniowania projekt uchwały zmieniającej uchwałę Zarządu NBP w sprawie otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski.

2.2. Aspekty merytoryczne

W roku sprawozdawczym prace Rady grupowały się w następujących obszarach tematycznych:

- dostosowanie polskiego systemu płatniczego do wymagań obowiązujących w Unii Europejskiej,
- prawne i organizacyjno-techniczne aspekty elektronicznej obrotu płatniczego,
- pozostałe tematy dotyczące usprawnienia obrotu płatniczego,
- opinie Rady na temat opracowań przeznaczonych do przedłożenia Zarządowi NBP.

Poniżej zaprezentowano krótkie omówienie postanowień Rady wynikających z rozpatrywania poszczególnych tematów według podanej wyżej klasyfikacji, jak również informacje o ewentualnym dalszym ciągu prac nad tymi tematami po ich rozpatrzeniu przez Radę.

2.2.1. Dostosowanie polskiego systemu płatniczego do wymagań obowiązujących w Unii Europejskiej

Analiza dostosowania polskiego systemu płatniczego do wymogów obowiązujących w Unii Europejskiej

Członkowie Rady przyjęli przygotowaną przez Departament Systemu Płatniczego NBP informację na temat dostosowania polskiego systemu płatniczego do wymogów obowiązujących w Unii Europejskiej.

Zasada samofinansowania systemu SORBNET w kontekście zasady nr 9 zawartej w raporcie pt. „Minimum cech wspólnych dla krajowych systemów płatniczych” oraz innych rozwiązań prawnych

Powyższy temat został wywołany przez Związek Banków Polskich, który zgłosił postulat nie wyłączenia przez prawo bankowe kwestii opłat i prowizji z zasady swobodnego kontraktowania i w konsekwencji proponował nowe brzmienie art. 110 ustawy Prawo bankowe. Podkreślono dostosowawczy charakter tej propozycji ze względu na jej związek z zasadą nr 9 zawartą w raporcie pt. "Minimum cech wspólnych dla krajowych systemów płatniczych".

Pan Jerzy Stopyra zadeklarował poparcie NBP dla odpowiednich działań, prowadzonych przez ZBP w kręgach sejmowych i zmierzających do wprowadzenia stosownej korekty do projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo bankowe.

Harmonogram przewidywanego dochodzenia do spełnienia zasady nr 9, zawartej w raporcie Komitetu Gubernatorów Banków Centralnych Krajów Członkowskich Europejskiej

Postulat przygotowania harmonogramu dochodzenia przez NBP do spełnienia zasady nr 9 zgłoszono na posiedzeniu Zarządu NBP w lipcu 2001 r., podczas którego rozpatrywano problem pobierania opłat w systemie SORBNET.

W dyskusji na temat *Harmonogramu*, przygotowanego przez Departament Systemu Płatniczego NBP, która odbyła się na forum Rady ds. Systemu Płatniczego, zgłoszono wątpliwość dotyczącą ograniczania dostępu do systemu SORBNET dla małych banków w związku z zasadą minimalnej liczby zrealizowanych zleceń w ciągu miesiąca na poziomie 200. W zamian proponowano wykorzystanie rozwiązań ekonomicznych, tj. stosowanie wobec takich banków wyższych opłat. Przed przekazaniem powyższego materiału na posiedzenie Zarządu NBP uzyskano informację o pracach Europejskiego Banku Centralnego mających na celu zharmonizowanie stosowanej w bankach centralnych metodologii liczenia kosztów

funkcjonowania systemów RTGS. Uznając zasadność wstrzymania prac nad ww. harmonogramem dla systemu SORBNET do chwili spodziewanego w niedługim czasie przygotowania w EBC jednolitej metodologii dla krajów Unii Europejskiej, Departament Systemu Płatniczego zaproponował powrót powyższego tematu na posiedzenie Zarządu NBP po zakończeniu ww. prac EBC, co Zarząd NBP zaakceptował.

Przygotowanie polskich banków do wprowadzenia gotówkowego euro

Rada przyjęła przygotowaną przez Związek Banków Polskich informację na temat przygotowania polskich banków do wprowadzenia gotówkowego euro. W dyskusji przedstawiono szczegółowo zakres i harmonogram szkoleń prowadzonych przez Narodowy Bank Polski. Omówiono także sprawę zaopatrywania banków komercyjnych w banknoty i monety euro oraz problemy związane ze skupem walut krajów Unii Gospodarczej i Walutowej, zwracając szczególnie uwagę na trudności spodziewane przy skupie monet. Postulowano usunięcie ewentualnych przeszkód prawnych, uniemożliwiających kantorom skup znaków pieniężnych walut krajów Eurolandu po roku 2002. Przeanalizowano także możliwe kanały odprowadzania walut narodowych krajów UGiW.

W podsumowaniu dyskusji określono następujące oczekiwania banków w stosunku do NBP:

- w kwestii szkoleń - możliwość skorzystania z usług szkoleniowych NBP,
- w kwestii skupu banknotów - wspomaganie przez NBP hurtowej obsługi mniejszych banków.

Zapelowano także do NBP o zintensyfikowanie kampanii informacyjnej, związanej z wymianą znaków pieniężnych walut narodowych krajów Eurolandu na euro. Uznano za konieczne odpowiednio wczesne poinformowanie społeczeństwa o niskich cenach skupu monet i ich przyczynach.

Powyższe postulaty były brane pod uwagę przez NBP w dalszych przygotowaniach banku centralnego nad wprowadzeniem euro gotówkowego.

Ocena nowych rozwiązań w zakresie wspomagania zarządzania płynnością w systemie SORBNET

Rada przyjęła przygotowaną przez Departament Systemu Płatniczego informację na temat nowych rozwiązań w zakresie wspomagania zarządzania płynnością w systemie SORBNET. W dyskusji bardzo pozytywnie oceniono wprowadzenie w październiku 2001 r. centralnej kolejki zleceń i zamierzenia dotyczące udostępniania kredytu śróddziennego (technicznego),

podkreślając istotne znaczenie obu tych narzędzi dla zarządzania płynnością. Zapowiedziano, iż kredyt śróddzienny będzie udostępniany po zakończeniu fazy testów, tj. prawdopodobnie na przełomie lat 2001 i 2002.

NBP dotrzymał powyższej obietnicy, gdyż kredyt techniczny został wprowadzony w grudniu 2001 r.

Kryteria uczestnictwa banków zagranicznych w KIR SA

Rada przyjęła przygotowaną przez Departament systemu Płatniczego oraz Krajową Izbę Rozliczeniową SA informację na temat kryteriów uczestnictwa banków zagranicznych w KIR SA.

W dyskusji skoncentrowano się na uczestnictwie banków zagranicznych w systemie SORBNET. Wyjaśniono, że dotychczas NBP nie odnotował przypadku ubiegania się o nie przez zagraniczny bank komercyjny, gdyż zapytania w tej sprawie pochodziły dotąd wyłącznie z banków centralnych. Przedmiotowe warunki opracowano mając na uwadze unijną zasadę równego dostępu do systemu dla banków krajowych i zagranicznych i z myślą o ofercie skierowanej głównie do uczestników z krajów sąsiadujących z Polską, ale nie będących członkami UE i nie posiadających własnych systemów RTGS.

W krytycznej wypowiedzi na temat zasadności uczestniczenia banków zagranicznych w systemie SORBNET zwrócono uwagę na fakt, że oznaczałoby to przejęcie przez NBP rozliczeń przeprowadzanych dotychczas przez banki komercyjne.

Na bazie dyskusji na posiedzeniu Rady DSP przygotował zmodyfikowany dokument dla członków Zarządu NBP, w którym przyjęto, że NBP będzie otwierał w najbliższym czasie rachunki w złotych dla innych banków centralnych oraz międzynarodowych instytucji finansowych w Głównym Oddziale Walutowo-Dewizowym, a nie w systemie SORBNET.

2.2.2. Prawne i organizacyjno-techniczne aspekty elektronicznego obrotu płatniczego

Informacja na temat podjętych przez Narodowy Bank Polski, Ministerstwo Finansów i Związek Banków Polskich działań w zakresie wprowadzenia obligatoryjności stosowania standardów i norm przez banki

Przedmiotowa tematyka została podjęta na skutek sugestii Rady, wysuniętych na jej posiedzeniu w grudniu 2000 r. Dostrzeżono wówczas konieczność przedyskutowania, w gronie złożonym z przedstawicieli Ministerstwa Finansów, Narodowego Banku Polskiego i Związku Banków

Polskich, możliwości obligatoryjnego stosowania standardów w rozliczeniach pieniężnych jako warunek konieczny ich elektronicznej.

Członkowie Rady zostali poinformowani o tym, że w odniesieniu do numeru rachunku bankowego (NRB) i formularza polecenia przelewu/wpłaty gotówkowej (WP) Ministerstwo Finansów nie widzi uzasadnienia do skorzystania przez Ministra Finansów z ustawowej delegacji do wprowadzania Polskich Norm jako obligatoryjne. W związku z tym wspomniane wyżej grono wypracowało następujące propozycje:

- w odniesieniu do formularza WP - zastosowanie przymusu ekonomicznego, tj. stosowanie podwyższonych opłat za wykorzystywanie formularzy niestandardowych,
- zamieszczenie w projekcie ustawy zmieniającej ustawę Prawo bankowe delegacji dla Ministra Finansów i Prezesa Narodowego Banku Polskiego do wprowadzenia, jako obligatoryjnych, odpowiednio wzoru formularza polecenia przelewu/wpłaty gotówkowej oraz sposobu numeracji rachunków bankowych, co byłoby związane z rozszerzeniem projektu, odpowiednio, o nowy art. 63h i zmianę brzmienia art. 68.

Członkowie Rady przyjęli informację na temat podjętych przez Narodowy Bank Polski, Ministerstwo Finansów i Związek Banków Polskich działań w zakresie wprowadzenia obligatoryjności stosowania standardów i norm przez banki, zaakceptowali propozycje zmian w projekcie ustawy zmieniającej ustawę Prawo bankowe i uznali za wskazaną współpracę MF, NBP i ZBP na rzecz pozyskiwania w kręgach parlamentarnych przychylności dla proponowanych zmian.

Urzeczywistniając powyższe postulaty, wprowadzono do ustawy Prawo bankowe zapisy uwzględniające ww. propozycje (weszły one w życie z dniem 7 stycznia 2002 r.), a banki zaczęły powszechniej stosować wyższe opłaty za użycie formularzy niestandardowych.

Bieżące problemy z wdrażaniem w bankach standardu NRB

Członkowie Rady przyjęli informację Związku Banków Polskich na temat bieżących problemów związanych z wdrażaniem standardu numeru rachunku bankowego (NRB).

W dyskusji akcentowano znaczenie NRB jako jednoznacznego identyfikatora strony w zleceniu płatniczym i postulowano nadanie standardowi statusu obligatoryjności. Podkreślano również konieczność pełnego wprowadzenia standardu NRB przed datą zakończenia funkcjonowania systemu SYBIR.

Mając na względzie powyższe problemy, NBP rozpoczął przygotowania do wydania Zarządzenia Prezesa NBP w sprawie sposobu numeracji rachunków bankowych prowadzonych

przez banki po wprowadzeniu stosownej delegacji ustawowej; z kolei ZBP kontynuował monitorowanie stanu wprowadzania NRB w bankach oraz analizowanie barier uniemożliwiających lub utrudniających jego pełne wprowadzenie.

Program działań mających na celu eliminację papieru z rozliczeń międzybankowych

Rada przyjęła informację Krajowej Izby Rozliczeniowej SA w sprawie programu działań mających na celu eliminację papieru z rozliczeń międzybankowych. W dyskusji za dwa kierunki działań niezbędnych do osiągnięcia tego celu uznano:

- wprowadzenie zróżnicowanej taryfy opłat za transakcje elektroniczne i angażujące dokumenty papierowe,
- w ramach przepisów znowelizowanego prawa bankowego - ograniczenie przez banki wyboru instrumentów płatniczych opartych na dokumentach papierowych na rzecz instrumentów elektronicznych.

Poinformowano również o działaniach podejmowanych przez NBP w dziedzinie elektronicznej rozliczeń pieniężnych.

Rada uznała za celowe przedstawienie przez Krajową Izbę Rozliczeniową SA za pół roku analizy zmian, które w tym czasie nastąpią w dziedzinie eliminacji papieru z rozliczeń międzybankowych.

Problematyka powyższa została ujęta w projekcie *Rocznego planu pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2002 roku*.

Analiza dokonanych zmian mających na celu eliminację papieru z rozliczeń międzybankowych

Rada przyjęła przygotowaną przez Krajową Izbę Rozliczeniową SA analizę dokonanych zmian, mających na celu eliminację papieru z rozliczeń międzybankowych.

W dyskusji zwrócono uwagę na znaczenie stosowania standardu numeru rachunku bankowego (NRB) dla elektronicznej rozliczeń. Wyrażono pogląd, że termin wprowadzenia NRB w formie aktywnej, ustalony na koniec 2002 roku, może nie być dotrzymany z powodu zbyt małego zaangażowania banków w proces jego wdrażania.

W kontekście elektronicznej rozliczeń postulowano, aby środowisko bankowe zajęło się kwestią rozliczeń z urzędami skarbowymi. Rada postanowiła, iż tematyka związana z formularzem zlecenia płatniczego stosowanego w rozliczeniach podatkowych zostanie włączona do porządku jej pierwszego posiedzenia w 2002 roku, co znalazło odzwierciedlenie w projekcie porządku obrad tego posiedzenia.

Funkcjonowanie „ucięcia czeków” z rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych i perspektywy rozszerzenia zakresu o чеki z pozostałych rachunków

Rada przyjęła informację Związku Banków Polskich na powyższy temat.

Dyskusja koncentrowała się wokół prawnych możliwości ucinania innych czeków niż чеki z rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych. Ustalono, że Narodowy Bank Polski przeprowadzi analizę konieczności dokonania zmian w projekcie nowelizacji ustawy Prawo bankowe pod kątem możliwości ucinania czeków innych niż чеki z ROR i w razie uznania konieczności takich zmian podejmie odpowiednie kroki, niezbędne do uzupełnienia tego projektu o stosowne przepisy.

W wyniku dokonanej analizy zostało stwierdzone, że w celu ucinania innych czeków niż z ROR nie są wymagane żadne zmiany w prawie bankowym, stąd NBP nie proponował takich zmian w pracach nad nowelizacją tej ustawy.

Ocena bezpieczeństwa funkcjonowania bankowości elektronicznej, w tym internetowej, w Polsce

Rada zapoznała się z dokonaną przez Związek Banków Polskich oceną bezpieczeństwa funkcjonowania bankowości elektronicznej, w tym internetowej, w Polsce.

W dyskusji postulowano jak najszybsze wprowadzenie w życie infrastruktury klucza publicznego, czemu na przeszkodzie stoi przede wszystkim brak przepisów wykonawczych do ustawy o podpisie elektronicznym. Wymieniono też poglądy na temat roli, jaką powinien odegrać CENTRAST, zarówno w fazie opracowywania ww. przepisów, jak też po wejściu w życie ustawy.

W lutym 2002 r. odbyło się spotkanie ekspertów zaproszonych przez Ministerstwo Gospodarki w celu przedyskutowania organizacji prac nad aktami wykonawczymi do ww. ustawy. Wzięli w nim udział m. in. przedstawiciele NBP, ZBP i CENTRAST SA. Należy założyć, że przedstawiciele tych trzech instytucji będą aktywnie działać na rzecz terminowego przygotowania tych aktów.

2.2.3. Pozostałe tematy dotyczące usprawnienia obrotu płatniczego

Dystrybucja świadczeń emerytalno-rentowych na rachunki bankowe

Rada zapoznała się z informacją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na temat zamierzeń ZUS dotyczących dystrybucji świadczeń emerytalno-rentowych na rachunki bankowe świadczeniobiorców.

W dyskusji wyrażono pogląd, że z punktu widzenia banków rezygnacja z przekazywania świadczeń w postaci zbiorczych poleceń przelewu jest sprawą pilną. Uznano też za konieczne stworzenie jednolitego standardu komunikatu, za pomocą którego ZUS będzie przekazywał polecenia przelewu związane z dystrybucją świadczeń na rachunki świadczeniobiorców. Postulowano precyzyjne określenie przez ZUS terminu wprowadzenia dystrybucji świadczeń w formie pojedynczych przelewów, realizowanych za pośrednictwem systemu ELIXIR.

Zgłoszono propozycje zmian do koncepcji dystrybucji świadczeń, przedstawionej przez ZUS.

W wyniku dyskusji Rada zaakceptowała propozycję powołania zespołu roboczego, złożonego z przedstawicieli ZUS, NBP, ZBP i KIR SA w celu przeanalizowania propozycji zgłoszonych w dyskusji w sprawie systemu dystrybucji świadczeń ZUS oraz przedstawienie wniosków z tych prac na kolejnym posiedzeniu Rady.

Informacja na temat ustaleń zespołu roboczego ds. rozpatrzenia problemów związanych z dystrybucją świadczeń emerytalno-rentowych na rachunki bankowe

Rada została poinformowana o prowadzonych przez PKO BP SA, dystrybutora ok. 70% świadczeń ZUS na rachunki bankowe świadczeniobiorców, i ZUS pracach nad systemem przekazywania świadczeń w postaci pojedynczych zleceń w formacie przeznaczonym do realizacji poprzez system ELIXIR. System ten miał w zamierzeniach zostać wdrożony w listopadzie 2001 r. Zdaniem uczestników zespołu, dystrybucja pozostałych 30% powinna odbywać się bezpośrednio z rachunków ZUS, prowadzonych przez NBP w oddziałach okręgowych.

Rada przyjęła powyższą informację, uznając równocześnie za wskazane zapoznanie się, na jednym z kolejnych posiedzeń, z rozwojem sytuacji w dziedzinie elektronizacji dystrybucji świadczeń ZUS na rachunki bankowe świadczeniobiorców.

Problem zbiorczych poleceń przelewu był następnie rozpatrywany przez Radę Nadzorczą KIR SA, która ustaliła termin wprowadzenia obowiązku składania do KIR SA tylko pojedynczych zleceń płatniczych na 1 kwietnia 2002 r.

Ocena aktualnego stanu funkcjonowania systemów rozrachunku skarbowych papierów wartościowych i propozycje rozwiązań na przyszłość

Rada zapoznała się ze zmianami wprowadzonymi do systemu rozrachunków papierów wartościowych Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA i zamierzeniami KDPW SA w tej dziedzinie. Przedstawiono także postulaty Ministerstwa Finansów, dotyczące zmian

w systemie rozrachunku obligacji, które pozwoliłyby zwiększyć płynność rynku skarbowych papierów wartościowych.

Po dyskusji Rada przyjęła wnioski zawarte w materiale przygotowanym przez Narodowy Bank Polski i pozytywnie, choć z pewnymi zastrzeżeniami, oceniła zainicjowanie w ciągu 2000 i 2001 roku zmian w funkcjonowaniu systemów rozrachunku skarbowych papierów wartościowych prowadzonych przez KDPW SA i NBP.

Problematyka rozliczeń transakcji na obligacjach skarbowych była następnie dyskutowana w czasie posiedzeń organów statutowych KDPW SA. Zarząd KDPW SA zapowiedział wprowadzenie w drugiej połowie 2002 r. systemu RTGS dla obligacji skarbowych, który poprzedziłby wdrożenie nowego systemu depozytowo-rozliczeniowego, którego uruchomienie planowane jest na 2003 rok.

Ocena zastosowanych rozwiązań w zakresie zapewnienia terminowości i bezpieczeństwa rozrachunku w systemach netto

Rada przyjęła informację Krajowej Izby Rozliczeniowej SA na powyższy temat.

W dyskusji zwrócono uwagę na fakt, że z chwilą zaprzestania eksploatacji systemu SYBIR system ELIXIR będzie prawdopodobnie jedynym systemem rozliczeń detalicznych netto i jako taki powinien zostać uznany za systemowo ważny. Powinien on zatem spełniać wymagania określone w standardach międzynarodowych, w szczególności w ustanowionych przez BIS tzw. *Core Principles for systemically important payment systems*, w znacznie większym stopniu niż obecnie, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa.

Polecenie zapłaty – ocena funkcjonowania produktu

Rada przyjęła przygotowaną przez Związek Banków Polskich informację na powyższy temat.

W dyskusji analizowano przyczyny niskiej popularności tego instrumentu. W wypowiedziach na temat przyszłości polecenia zapłaty dominował pogląd, iż należy je promować jako instrument obrotu bezgotówkowego.

2.2.4. Opinie Rady na temat opracowań przeznaczonych do przedłożenia Zarządowi NBP

Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II połowie 2000 r.

Rada przyjęła przedstawiony przez Departament Systemu Płatniczego NBP materiał *Ocena funkcjonowania systemu płatniczego w II półroczu 2000 r.* bez uwag i zastrzeżeń rekomendując przekazanie zaprezentowanego materiału Zarządowi NBP, co miało miejsce w kwietniu 2001 r.

Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I połowie 2001 r.

Rada przyjęła przedstawiony przez Departament Systemu Płatniczego NBP materiał *Ocena funkcjonowania systemu płatniczego w I połowie 2001 r.*, rekomendując przekazanie zaprezentowanego materiału do rozpatrzenia przez Zarząd NBP.

W dyskusji na temat zagrożeń postulowano, by zamiast liczb bezwzględnych podawać wskaźniki określające stosunek kwoty transakcji oszukańczych do kwoty odpowiadającej ogółowi transakcji przeprowadzanych za pomocą danego instrumentu, a w przypadku kart płatniczych - także wskaźniki zagrożeń dotyczące rozliczeń kartowych na tle odpowiednich wskaźników odnoszących się do transakcji przeprowadzanych za pomocą innych instrumentów. Powyższy postulat oceniono jednak jako trudny do spełnienia ze względu na brak odpowiednich danych.

Materiał powyższy przekazano członkom Zarządu NBP w październiku 2001 r.

Projekt uchwały Zarządu NBP zmieniającej uchwałę w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski

Rada omawiała ten projekt, który w szczególności oznaczał wycofanie się przez NBP z kryterium 200 zleceń zrealizowanych miesięcznie jako warunku utrzymywania prowadzenia rachunku bieżącego banku w systemie SORBNET.

Rada postanowiła, że ewentualne uwagi członków Rady na temat projektu zostaną przekazane do NBP drogą korespondencyjną.

Otrzymane opinie były pozytywne w stosunku do zaproponowanych zmian. Uchwała w powyższej sprawie została podjęta przez Zarząd NBP w dniu 16 listopada 2001 r.

2.2.5. Informacje do wiadomości członków Rady, przekazywane przez NBP

W okresie sprawozdawczym Narodowy Bank Polski przekazywał członkom Rady do wiadomości kwartalne *Informacje o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych*, przygotowywane przez Departament Systemu Płatniczego NBP, jak również przekazał dokonane w ramach DSP tłumaczenie na język polski raportu BIS pt. *Core principles for systemically important payment systems*.

3. Podsumowanie

W 2001 roku Rada prowadziła działalność odpowiadającą zakresowi jej zadań, określone w *Uchwale Nr 14/98 Zarządu NBP z dnia 1998 r. w sprawie powołania przy Zarządzie*

Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego.

W omawianym okresie, podczas czterech posiedzeń, Rada rozpatrzyła zagadnienia objęte dwiętnastoma tematami, realizując, ze zmianami omówionymi w rozdziale 2.1., *Roczny plan pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2001 r.*

Większość materiałów do dyskusji została opracowana przez NBP i ZBP.

W działalności Rady dominowały zagadnienia o charakterze systemowym, istotne dla funkcjonowania całego systemu płatniczego i mające charakter strategiczny. W przypadku kwestii bardziej szczegółowych, zwłaszcza angażujących tylko niektóre podmioty aktywne w obszarze systemu płatniczego, przyjęto zasadę powoływania, z inicjatywy Rady, zespołów roboczych, których zadaniem było wypracowywanie odpowiednich rozwiązań.

Choć w okresie sprawozdawczym w pracach Rady dominowała tematyka związana z usprawnianiem i elektroniczną obrotu płatniczego, to w wielu dyskusjach występował wyraźnie aspekt dostosowawczy i globalizacyjny.

W 2001 roku umocniła się rola Rady jako forum wymiany informacji, poglądów i opinii w sprawach istotnych dla funkcjonowania polskiego systemu płatniczego. W powyższych kwestiach Rada wypracowywała wspólne opinie, stanowiska i wnioski oraz inicjowała działania niezbędne do realizacji uzgodnionych i przyjętych propozycji, pełniąc rolę koordynatora działań Narodowego Banku Polskiego, Związku Banków Polskich oraz innych podmiotów-uczestników polskiego systemu płatniczego.

Rada ds. Systemu Płatniczego zwraca się do Zarządu Narodowego Banku Polskiego z wnioskiem o przyjęcie niniejszego sprawozdania.

*Jerzy Stopyra
Pierwszy Zastępca Prezesa
Narodowego Banku Polskiego*

**Członkowie Rady ds. Systemu Płatniczego oraz osoby zastępujące członków Rady
w 2001 roku**

1. **Jerzy Stopyra** - Przewodniczący Rady, Pierwszy Zastępca Prezesa NBP
2. **Andrzej Topiński** - Wiceprzewodniczący Rady, Prezes Zarządu Związku Banków Polskich
3. **Jacek Bartkiewicz** - Członek Rady, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów
(od 8.11.2001)
4. **Andrzej Cichy** - Członek Rady, Prezes Zarządu Bankowego Przedsiębiorstwa
Telekomunikacyjnego TELBANK SA
5. **Wojciech Kostrzewa** - Członek Rady, Prezes Zarządu BRE Banku SA
6. **Elżbieta Kuzio** - Członek Rady, Prezes Zarządu PolCard SA
7. **Leszek Kwiatek** - Członek Rady, Dyrektor Generalny PPUP Poczta Polska
(od 17.12.2001 r.)
8. **Michał Machlejd** - Członek Rady, Prezes Zarządu Banku Gospodarki Żywnościowej SA
10. **Krzysztof J. Ners** - Członek Rady, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów
(do 7.11.2001 r.)
11. **Henryk Okrzeja** - Zastępujący Członka Rady, Wiceprezes BRE Banku SA (od 8.08.2001 r.)
12. **Sabina Olton** - Zastępująca Członka Rady, Wiceprezes Zarządu Banku Polska Kasa Opieki
SA (od 8.08.2001 r.)
13. **Tadeusz Oldakowski** - Członek Rady, Prezes Zarządu Krajowej Izby Rozliczeniowej SA
14. **Henryka Pieronkiewicz** - Członek Rady, Prezes Zarządu Powszechnej Kasy Oszczędności -
Banku Polskiego SA
15. **Elżbieta Pustola** - Członek Rady, Prezes Zarządu Krajowego Depozytu Papierów
Wartościowych SA
16. **Anna Szulecka** - Zastępująca Członka Rady, Członek Zarządu Krajowego Depozytu
Papierów Wartościowych SA
(od 9.08.2001 r.)
17. **Jacek Turczyński** - Członek Rady, Dyrektor Generalny PPUP Poczta Polska
(do 7.12.2001 r.)
18. **Maria Wiśniewska** - Członek Rady, Prezes Zarządu Banku Polska Kasa Opieki SA
19. **Adam Tochmański** - Sekretarz Rady, Dyrektor Departamentu Systemu Płatniczego
Narodowego Banku Polskiego

Roczny plan pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2001 r.

Marzec

1. Sprawozdanie z działalności Rady ds. Systemu Płatniczego w 2000 r. (NBP)
2. Omówienie i przyjęcie *Rocznego planu pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2001 r.* (NBP)
3. Bieżące problemy z wdrażaniem w bankach standardu NRB (ZBP)
4. Informacja na temat podjętych przez Narodowy Bank Polski, Ministerstwo Finansów i Związek Banków Polskich działań w zakresie wprowadzenia obligatoryjności stosowania standardów i norm przez banki (NBP)
5. Zasada samofinansowania systemu SORBNET w kontekście zasady nr 9 zawartej w raporcie pt. „Minimum cech wspólnych dla krajowych systemów płatniczych” oraz innych rozwiązań prawnych (ZBP)
6. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II połowie 2000 r. (NBP)

Czerwiec

1. Program działań mających na celu eliminację papieru z rozliczeń międzybankowych (KIR SA)
2. Funkcjonowanie „ucięcia czeków” z rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych i perspektywy rozszerzenia zakresu o чеки z pozostałych rachunków (ZBP)
3. Kryteria uczestnictwa banków zagranicznych w KIR SA (NBP+KIR SA)
4. Ocena aktualnego stanu funkcjonowania systemów rozrachunku skarbowych papierów wartościowych i propozycje rozwiązań na przyszłość (KDPW SA, MF, ZBP, NBP)
5. Ocena dostosowania polskiego systemu płatniczego do wymogów Unii Europejskiej (NBP)

Wrzesień

1. Rola nadzorcza banku centralnego w dziedzinie systemu płatniczego – rozwiązania na świecie i w Polsce (NBP)
2. Ocena nowych rozwiązań w zakresie wspomaganie zarządzania płynnością w systemie SORBNET (NBP)
3. Ocena zastosowanych rozwiązań w zakresie zabezpieczenia terminowości i bezpieczeństwa rozrachunku w systemach netto (KIR SA)
4. Przygotowanie polskich banków do wprowadzenia gotówkowego euro (ZBP)
5. Ocena polskiego systemu płatniczego z punktu widzenia zasad zawartych w raporcie pt. „Core principles for systemically important payment systems” (NBP)
6. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I połowie 2001 r (NBP)

Grudzień

1. Polecenie zapłaty – ocena funkcjonowania produktu (ZBP)
2. Ocena bezpieczeństwa funkcjonowania bankowości elektronicznej, w tym internetowej, w Polsce (ZBP)
3. Rozwój systemu SORBNET w latach 2000 – 2001 oraz prognozy jego rozwoju w przyszłości (NBP)